

Doffer

Over biotoop-verbetering gesproken

De afgelopen twee jaar is er nogal veel gesproken over biotoop-verbetering, het aanplanten van struiken en bomen, het zaaien van gewassen, enz. **Probleem is hierbij het verkrijgen van grond, hetzij in eigendom of in pacht. Vaakliggende gronden zouden ook mogelijkheden bieden, maar in het Limburgse is dat toch nog niet zo in trek.**

Conclusie:

Vele velden bieden nog niet daadwerkelijk veel mogelijkheden.

Ook wij jagers die een kleinschalig gebied beheren en bejagen, hebben veel plannen gemaakt, maar we hebben pas enige kleine projecten kunnen uitvoeren. Nu, afgelopen voorjaar, zijn wij in contact getreden met de directie van een groot bedrijf, dat destijds in het veld grond verworven had. Wij mochten onze ideeën kenbaar maken.

De directie zag onze werkwijze en beheer wel zitten en heeft ons twee percelen grond toebedeeld met een overeenkomst 'om te doen'. Eén perceel kan door ons ingezaaid worden met rode klaver (de ouderwetse klaver die vroeger in ons veld veelvuldig gezaaid werd als voer voor de paarden). **Waarom klaver?** Vroeger zaten hier nogal veel patrijzen, klaver herbergt een rijk insectenleven, dit is vooral voor de jonge patrijzen van levensbelang. Ook de fazant zal hier dankbaar gebruik van maken, het is tevens een goed voedsel voor haas en konijn, het biedt een prima dekking, het geeft wat kleur aan het landschap, de vlinders en bijen zullen dit perceel graag opzoeken, het zaad komt weer op de bodem en dat is ook weer voedsel, kortom, het is een gewas, geschikt voor vele dieren. Landbouw-technisch gezien ligt dit perceel niet interessant, dus wij werken niet concurrerend met het in gebruik nemen van gronden die in een landbouwgebied liggen.

Het tweede perceel is gras op een 10 m brede en 300 m lange dijk, die niet door ons beplant mag worden, maar volgens een door ons opgesteld maaischema gemaaid wordt.

Wij hebben voorgesteld niet eerder te maaien dan september, dan hebben het gras en de bloemen die er groeien en bloeien een volledig rendement gehad. Het is een goede broedmogelijkheid voor fazant en patrijs (oud gras), het biedt een rijk insectenleven (vooral mierennesten bevinden zich in een dergelijk perceel) wat het beste voedsel is voor jonge patrijzen. Het zaad komt weer op de grond terecht, ook weer voedselaanbod en goede dekking en veiligheid voor het wild.

Dit gras, gehooïd op een later tijdstip biedt nog altijd goed hooi voor paarden of schapen. Rijp gras, gehooïd, is gezond voer tegen allerlei ziekten bij de dieren, zei men vroeger. Dus alles is benut geworden.

Een gedeelte van een houtopstand was na het klepelen en hakselen wat kaal uitgevalen, maar het bleek dat er nogal wat dikkere stukken hout achtergebleven waren. Hier mochten wij stapels van maken als vluchtplaats voor bunzing en konijn, natuurlijke vluchtplaatsen die men in deze streken vroeger ook kende, denk maar aan de schansenhopen voor het warmstoken van de broodovens.

Konijnen graven hieronder graag holen, dus veiligheid en vooral dekking omdat in onze regio geen dicht bos of dekking aanwezig is. Kleine natuurlijke voorzieningen voor het wild, maar die wel van levensbelang zijn. Dekking en veiligheid en dan voedsel zijn drie onafscheidelijke natuurgegevens, die voor een goede biotoop altijd aanwezig moeten zijn.

Onze dank aan de directie van dit grote bedrijf, die kleine jagers, maar grote natuurminnaars, een stuk natuur heeft toevertrouwd.

Wat kunnen we nu nog meer?

Wij weten doorgaans precies hoe de gewassenteelt plaats vindt, ik bedoel de wisseling van gewassen. Doordat wij met veel landbouwers hierover praten gaan we ook spreken over de kansen voor het wild, voor zover dit in het landbouw-beleid kan passen. Aangezien ik de stellige indruk heb dat veel landbouwers ook naar mogelijke verbeteringen aangaande het milieu zoeken, zijn bij ons een aantal zaken positief ontvangen.

Mogelijkheid I

Zaaien onder de dekvrucht, bijv. in zomer tarwe of gerst. Witte cultuurklaver zaaien als de vrucht ong. 10 cm hoog is; deze klaver begint eerst goed te groeien als de vrucht van het veld is.

Voordelen: perceel wordt niet geploegd, maar de stoppel blijft liggen, dus voedsel en dekking. Als de klaver eenmaal in de bloei is, heeft deze een enorme aantrekkingskracht op bijen en vlinders. Dus rijk insectenleven, patrijs en fazant zullen hier geweldig voedsel vinden. Haas en konijn zullen de klaver graag vreten.

Het is een goede bodembedekker en een prima groenbemester, alles tesamen hebben hier de hele flora en fauna en ook de jacht profijt van.

Belangrijke punten zijn dat het stro niet lang op het geogste perceel dient te blijven liggen of dient te worden gehakseld. Witte cultuurklaver ong. 7 kg per ha, kosten ongeveer f 13,— per kilo.

Foto: J.H. Wamelink

Mogelijkheid II

Rogge voor groenbemesting of bodembedekker.

Rogge is hier zeer geschikt voor, vooral op zandgrond, ter vastlegging van die grond. Percelen die het komende jaar gebruikt worden voor aardappels, bieten of maisteelt kunnen in de herfst met winterrogge worden ingezaaid. September-oktober is hier de goede tijd voor.

Wanneer bieten worden verbouwd zal op een vlak zaaibed breedwerpig rogge gezaaid kunnen worden. Ongeveer 125 kg per ha.

Tijdens herfst en winter geeft dit gewas een goede dekking aan het wild, patrijs maakt erg graag gebruik van een dergelijk gewas, bij zware sneeuwval kruipen ze via holen onder de sneeuw en vinden zo een belangrijk groenvoer.

Ook ander wild w.o. haas, is graag op rogge te vinden. Een goede bodembedekker en groenbemester voor de landbouw. Drie tot zes weken voor het zaaien van de bieten kan dit gewas worden ondergeploegd. Na een zachte winter kan de rogge zodanig hoog zijn geworden dat het nodig is deze eerst dood te spuiten, teneinde het onderploegen te vergemakkelijken. We doen dit echter alleen wanneer het beslist noodzakelijk is.

Voor mais en aardappelen, afhankelijk van de stuifgevoeligheid van de grond, zal 75-110 kg zaaïrogge voldoende zijn. Doordat in een veld bodembedekkers of groenbesters worden ingezaaid krijgt men een meer afwisselend terrein, hetgeen dekking en vei-

ligheid biedt aan het daar aanwezige wild, dat altijd zoekt naar de combinatie veiligheid/voedselaanbod.

Voor het poten van de aardappels en mais kan de rogge worden gecultiveerd*.

Mogelijkheid III

Bladkool in de stoppel.

Juli/augustus gezaaid in de opgetrokken stoppel is het in de herfst of winter goed veevoeder, het is een goede groenbemester, geeft voor het wild een goede dekking, haas, konijn en fazant verblijven graag in dit gewas. Bij zware sneeuwval maken de houtduiven dankbaar gebruik van dit aangeboden voedsel. Ongeveer 10 kg zaad per ha, kosten ong. f 8,— per kg.

Bladrammenas.

Vanaf 10 augustus-begin september zaaien. Eveneens een goede bodembedekker en prima dekking voor het wild, rijk aan insectenleven, waar fazant en patrijs graag in vertoeven.

Haas verblijft wel in de bladrammenas, maar dan langs de randen, midden in een perceel raakt hij gauw verstrikt waardoor het dit veelal mijdt.

De landbouwer die bieten teelt ziet nog wel eens de gevaren voor het bietecysteaaltje doch er zijn rassen in de handel met resistentie tegen dit beestje.

Ongeveer 15 kg per ha, ong. f 8,— per kg.

Gele mosterdzaad.

Eveneens een zeer goede bodembedekker, gezaaid tussen 10 augustus-begin septem-

ber, geeft een mooi perceel dekking met een rijk insectenleven, een goede verblijfplaats voor fazant en patrijs. Zijn gele bloem trekt in de warme herfst nogal wat bijen aan. Het is ideaal als dit gewas de gehele winter kan blijven staan, het vriest bij lichte vorst al helemaal kapot; ook hier zijn weer rassen die resistent zijn voor het bietecysteaaltje. Een pracht gewas en erg doelmatig.

Dit waren zo enige praktijktips waar eigenlijk iedere jager, die het gehele jaar in het veld is, zijn profijt uit kan trekken. En welke landbouwer heeft in deze tijd geen interesse voor een gratis groenbemester of bodembedekker, betaald door de jager met enige honderden guldens per jaar of bijeengebracht door de pot biotoop-verbetering, gehanteerd tijdens kraaien-, duiven- of andere jachtdagen.

Zonder eigen grond, zonder concurrentie een belangrijke bijdrage leveren aan de leefmogelijkheden voor zoogdieren, vogels, vlinders en insecten, het kost verder niemand iets en het is van onschatbare waarde in een tijd waar iedereen de mond vol heeft over het milieu. De jager moet hier de betrokkenheid met de landbouw en het natuurgebeuren uitdragen, zeker uit eigen belang, maar het is tevens een gebaar naar ieder ander die de natuur een warm hart toedraagt.

* opgewoeld

Foto A.K.

KIEZEN

De kool, de geit en de gevolgen...

Enige tijd geleden volgde ik een discussie in een aktualiteitenrubriek waarin werd gesproken over de kwaliteit van de gezondheidszorg mede in relatie tot de kosten (zeg maar een gebrek aan middelen) om een thans mogelijk optimale zorg voor een ieder mogelijk te maken.

Door een gebrek aan middelen zou men gedwongen kunnen worden te kiezen tussen twee mensen met een gelijk ziektebeeld.

Die keuze zou dan moeten worden gemaakt op basis van subjectieve voordelen. Hoe leeft de man, gezond, niet gezond, gelet op zijn herstelmogelijkheden in de toekomst, zeg maar levensverwachting. Andere keuzen kunnen zijn: wat betekent die mens maatschappelijk, wie betaalt het meest, of wie het eerst komt, het eerst maalt. Daar komen we dus niet uit, nooit.

Hoe moeilijk kiezen kan zijn heb ik hierboven proberen aan te geven.

Ook in het natuurbeheer zijn vaak keuzen uiterst moeilijk. Beschermen we de sterkeren of de zwakkeren, de tallozen of de zeldzamen?

Ik geef wat voorbeelden. Eén daarvan is al eerder in de Jager signaleerd. Kiezen we voor vossen of voor lepelaars? Ook daarbij is gebleken hoe moeilijk die keuze is. Niet de facto voor de beheerders, maar hoe die keuze te verklaren naar de achterban. Waarschijnlijk met enige verzachting van de harde werkelijkheid.

Padden, kikkers en ook andere amfibieën hebben vandaag onze zorg meer dan nodig.

Wegen worden afgezet om de paddentrek en het verkeer van elkaar te scheiden. Vrijwilligers zetten padden over. Er worden afrasteringen gemaakt en valkuilen met emmers om de dieren te verzamelen en veilig over te zetten.

Reigers worden zo mogelijk het hele jaar door bijgevoerd.

Het gevolg is dat zwakke dieren overleven, de stand stijgt, waarbij natuurlijke sterfte in strenge winters als selectie wordt weggenomen. In vijvers waarin reigers worden gevoerd, paren ook kikkers en padden. De 'geredde reigers' staan ten tijde van de paddentrek in linie de padden op te wachten. De parende kikkers worden paarsgewijs genuttigd. Wat kiezen we: de reigers of padden, beheer en plaatselijke regulatie of de natuur de natuur laten? De aalscholverstand explodeert, de 100.000 ste kan dit jaar nog worden bereikt in Nederland.

De visstand op het IJsselmeer met name daalt. De waterkwaliteit en of overbevissing door het beroep zou de oorzaak kunnen zijn. Kan in relatie tot die visstanddaling gekozen worden tussen aantallen beroepsvisseren en aalscholvers?

Wij hebben veel konijnen en redelijk veel ratten. Gezondheidsredenen doen ons ratten vangen, maar ook konijnen worden door ratten gepredeerd. De konijnen doen ook schade. Nogmaals een keuze. Onze mollenvanger maakte voor ons ditmaal een keuze.

Een praktijkkeuze die mij wel aanspreekt.

A.K.